

VMBO kunstenaars

VMBO kunstenaars¹ is een site gebaseerd op een praktijkonderzoek naar een werkwijze om met vmbo'ers op een verdiepende manier met kunst te werken. De focus lag bij de Basisberoepsgerichte (BB) en de kaderberoepsgerichte (KB) leerweg van het vmbo. Bijna alle werkwijzen voor kunsteducatie baseren zich op havo of havo + onderwijs en doen daardoor in - of expliciet beroep op een cognitieve leerhouding. Juist omdat kunstenaars zelf vaak doeners zijn, is het des te merkwaardiger dat er zo weinig wordt aangesloten bij jongeren die in hun leerbehoeften voorkeur geven aan de praktijk.

De Hogeschool voor de Kunsten Utrecht heeft zich deze situatie aangetrokken en met haar partners Globe college, Centraal College, Lieflandcollege, Yo!Opera, Utrechts Centrum voor de Kunsten, Architectuurcentrum Makebljde een onderzoek naar een kunstpedagogie voor VMBO uitgevoerd. De resultaten zijn in maart 2009 op een levendig werkcongres in Utrecht aan de orde gesteld.

Resultaten

Een opvallende resultaat is wellicht het minst besproken op het congres: in alle proefprojecten is interdisciplinair gewerkt. In alle gevallen is muziek betrokken. Muziek heeft echter vaak een ondersteunende of integrerende rol.

Op Centraal College bijv. werd samengewerkt tussen beeld, performance en tekst. Leerlingen van zorg en welzijn schreven over hoe zij zelf herinnerd willen worden (zie foto). Dit thema is gekozen omdat zij in hun beroepspraktijk met rouw te maken krijgen en weten hoe jezelf met rouw en herinnering omgaat, geeft handvatten voor je werkhouding. Tekst werd gegeven door Blaxtar (rap). Hij richtte zich op het muzikale in tekst en op het performen ervan. Over dit project is een praktijkfilm gemaakt.²

---

¹ www.vmbokunstenaars.nl

² Je kunt 'VMBO kunstenaars: de film' bestellen bij nelly.vandergeest@theater.hku.nl.

De interdisciplinaire werkwijze is zo vanzelfsprekend omdat er aansluiting gezocht is bij de belevingswereld van de vmbo-jongeren. Bovendien ontstaat door het thema uit verschillende kunstdisciplines te benaderen op een organische manier verdieping van het thema en het creatief vermogen van de leerlingen. Er wordt dan met een team van kunstenaars in de klas gewerkt en leerlingen komen met verschillende rolmodellen in contact. Dat laatste aspect bleek van de bouwstenen van de werkwijze. Eén essentieel element voor kunst maken met vmbo'ers is namelijk: 'omgaan met hun energie en dynamiek, daar moet je van houden', aldus een van de CKV docenten van het Globe college.

Andere bouwstenen

Naast omgaan met de dynamiek in de klas zijn er door het onderzoek drie andere bouwstenen naar voren gekomen: co- eigenaarschap, activerende werkvormen en creatief partnerschap. Co –eigenaarschap en activerende werkvormen gaan over het werkproces in de klas en tussen de professionals. De laatste bouwsteen: creatief partnerschap gaat over het duurzaam maken van het project in de school en kunstinstelling.

Doel van alle projecten is geweest om vmbo leerlingen greep te geven op hun creatief vermogen. Kunstpedagogie van empowerment is deze werkwijze genoemd. Zeynep formuleert het zo op de site: 'veel vmbo'ers zien zichzelf niet als talentvol. Ik zelf had ook niet gedacht dat ik gitaar zou kunnen spelen en een clip zou kunnen maken. Moet je me nou zien!'

Co –eigenaarschap betekent dat jezelf ervaart als iemand die actief heeft bijgedragen aan het artistieke proces en product. Co-eigenaarschap van leerlingen is iets waar vmbo-docent en kunstenaars in de klas actief naar streven, maar het is niet alleen bedoeld voor de leerlingen. Ook de vmbo-docent en de kunstenaar in de klas moeten trots kunnen zijn op wat er staat, anders verwordt het creatief proces tot een format. Dat kan niet zonder activerende werkvormen: Werkvormen die de wisselwerking tussen leerlingen en docenten/ kunstenaars stimuleren.

Leerlingen greep geven op hun creatief vermogen is niet door een eenmalig project onder de hoede van een enkele docent op school te realiseren en vraag daarom creatief partnerschap. Dit sluit aan op de discussie over creatieve industrie als vakschool in het vmbo³ : een leeromgeving waarin creativiteit een essentiële rol speelt. Op dit congres ontbrak het daar niet aan.

Nelly van der Geest

---

³ <http://art.edexcel.org.uk/home/>